

Snøskred og snøskuter - teori for sikkerhetskurs førerkort klasse S

Å kjøre snøskuter har blitt en populær måte å oppleve fjellet på. Dessverre kan det være farlig å kjøre i skredterreng, og flere skuterførere har blitt tatt i skred de siste årene.

Som skuterkjører må du forholde deg til snøskredfare hvis du kjører i eller i nærheten av bratte fjellsider (Foto: Johannes Brye)

Sikkerhetskurs for førerkort klasse s gir deg en kort innføring i hvordan du ferdes tryggere i skredterreng, og hvor du kan finne mer informasjon.

Dette faktaarket tar for seg det aller mest grunnleggende du bør lære for å unngå å havne i skred, men erstatter på ingen måte et skredkurs.

LÆRINGSPUNKT SNØSKRED

Gjenkjenne skredterreng

Å forutsi hvor og når et skred kan løsne er veldig vanskelig, også for eksperter. Det enkleste er å lære seg hvor det er bratt nok for at snøskred kan løsne, og holde god avstand til det.

Snøskred kan løsne i terreng som er 30 grader eller brattere
(ca like bratt som unnarennet på en hoppbakke)

Skredterreng = løsneområder + utløpssoner.

Løsneområde er der skredet starter, mens utløpssoner er der hvor skredet glir ut og stanser.

Løsneområdet (blått) er der snøskredet løsner. Utløpsområdet /utløpssonen er der snømassene samler seg og stanser (rødt).
(Foto : regobs.no)

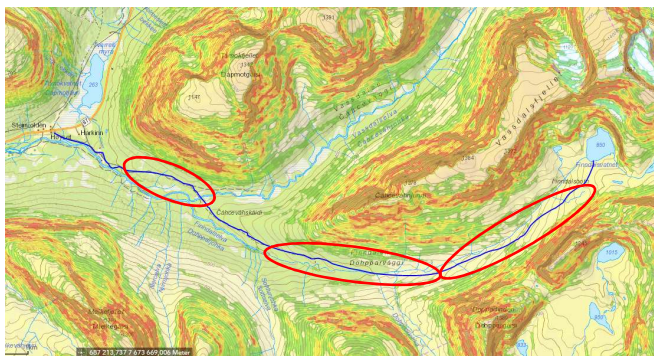
Snøskred kan noen ganger gå langt, ca tre ganger så langt ut som høyden på henget som løsner. Det betyr at selv om du kjører i flatt terreng kan du oppholde deg i utløpsone/skredterreng for et snøskred dersom du er for nært en bratt fjellside.

Her har skredene gått så langt at det er farlig å oppholde seg selv midt i dalen hvor det er nesten flatt. (Foto : regobs.no)

Hvor bratt det er kan du finne ved hjelp av et **bratthetskart/helningskart**, for eksempel på <https://gis3.nve.no/link/?link=bratthet> eller ved å bruke mobilappen regObs eller Bratt.

Bildet under viser en skuterløype fra Tamokvatnet til Finndalsvatnet i Troms. Gule, røde og brune skraverte områder i kartet er terreng som er brattere enn 30 grader hvor skred kan løsne.

Løypa går nede i dalen i flatt eller slakt terreng og går ikke i **løsneområde** for skred. Men store deler av løypa går i mulig **utløpsområde** for skred, ringet inn med rødt. Disse delene av løypa ligger rett under bratte fjellsider hvor store skred kan løsne, og kan være farlig selv om selve løypa ikke er bratt.

Ved fare for store naturlig utløste skred eller mulighet for **fjernutløsning** er det lurt å velge en annen løype som ligger lenger unna bratte fjellsider.

Kilde:
<http://www.snoscooterloyper.no/> og <http://www.skredkart.ngi.no>

Les mer om skredterreng:
<http://www.varsom.no/snoskredskolen/skredterreng>

Finne informasjon om snøskredfare

Snøskredvarselet finner du på *Varsom.no*. Dersom du velger å bevege deg i skredterreng bør du sette deg inn i snøskredvarselet.

Snøskredfaregraden i varselet beskriver sannsynligheten for snøskred over et større område, ikke for en enkelt fjellside eller et fjell.

Det som er med på å bestemme faregraden er:

- Hvor lett er det å løse ut skred (hvor ustabil er snødekket)
- Hvor stor del av terrenget er det som har ustabil snødekke (utbredelse av skredproblemet)
- Hvor store skred kan løsne

Skredproblemene sier noe om hva som er årsaken til at det kan løsne et snøskred. I varselet finner du gode råd til hva du bør se etter (under ulike forhold), og ikke minst hvordan du kan unngå å løse ut skred. Følg dem.

Les mer om skredproblemer på:
<http://www.varsom.no/snoskredskolen/snoskredproblemer>

Les mer om forklaring på snøskredvarselet:
<http://www.varsom.no/snoskredskolen/snoskredvarselet-forklaring>

Vurdere skredfare selv

Det kan være store forskjeller i skredfaren fra fjellside til fjellside, derfor må du selv gjøre en vurdering der du er – er du i tvil bør du rett og slett unngå skredterreng.

Tegn på skredfare / faretegn:

- **Ferske snøskred** er det tydeligste tegnet på skredfare.
- **Skytende sprekker** i snøoverflaten er også et tydelig faretegn.
- **Drønnelyder** er et tegn på svake snølag som kollapser, dette er et alvorlig faretegn. NB, dette er det vanskelig å høre når man kjører skuter.

Vær som øker skredfaren (skredvær):

- Kraftig snøvær
- Vind
- Regn
- Raskt stigende temperatur

Les mer om skredfarevurdering:
<http://www.varsom.no/snoskredskolen/skredfarevurdering-og-faretegn>

Sprekker i snødekket er dårlige nyheter. Er det bratt nok vil det løsne skred under slike forhold (Foto: regobs.no)

Snøfokk er et tydelig tegn på at skredfaren øker raskt. (Foto: regobs.no)

Graving av snøprofil

Snøen legger seg opp lagvis gjennom vinteren med skiftende vær. Snøen forandrer seg også hele tiden mens den ligger på bakken.

Snødekket kan bestå av mange forskjellige snøtyper og hvordan lagdelingen er bygget opp avgjør hvor lett det er å løse ut et skred (hvor ustabil snødekket er). Dersom det er snølag som er løsere enn de andre, kalles de «**svake lag**». Slike snølag kan være både tykke og så tynne at de er vanskelig å se.

Noen typer svake lag er ekstra farlige, de dannes i kuldeperioder og kalles «**vedvarende svake lag**» fordi de kan føre til store skred og varer lenge, kanskje hele vinteren.

Man kan få et inntrykk av hvordan snødekket er bygget opp ved å grave et snøprofil. Et snøprofil er et tverrsnitt av snødekket akkurat der du graver, men vær obs på at snødekket kan se helt annerledes ut bare 100 m lenger borte.

Eksempel på hvordan et snøprofil kan se ut. Finner du tydelige løse lag er det et dårlig tegn. (Foto: Jan Arild Hansen)

Husk at det kan være svært vanskelig selv for eksperter å vurdere snøskredfaren ut fra et snøprofil. Vi anbefaler å ta et skredkurs for å lære mer om dette.

Er du i tvil om det er skredfare bør du rett og slett unngå skredterreng.

Vurdere hvordan snøskredfaren påvirkes ved kjøring i terreng

Et snøskred kan løsne av seg selv (naturlig utløst) eller du kan være årsaken til at det løsner.

Dersom det finnes **vedvarende svake lag** i snødekket er det ofte spesielt skumle skredforhold. Du kan faktisk løse ut skred som er langt over deg dersom forholdene ligger til rette for det, det kalles **fjernutløsning**.

I slike tilfeller er det viktig å holde god avstand til alle bratte fjellsider. For å finne ut om det er fare for fjernutløsning, kan du følge med på **skredproblemene** i snøskredvarselet. Det er et konkret råd knyttet til hvert skredproblem, her vil det stå om det er fare for fjernutløsning.

En skuter er tyngre enn f.eks. en skiløper og dermed er det også større sannsynlighet for å løse ut skred. Dette er noe du må ha i bakhodet når du kjører.

I tillegg kan det være vanskelig å få med seg faretegn fra snødekket på grunn av fart og motordur.

Snøskredvarsel for Sør-Troms tirsdag 17.04.2018

Varsom - Forside > Snøskredvarsling > Snøskredvarsel for Sør-Troms tirsdag 17.04.2018

Publisert: 16.04.2018 kl. 15.43

Sol og plussgrader kan gi naturlig utløste skred, det blir lettere å påvirke dype svake lag. Skred kan bli store, unngå bratt terreng og utløpsjoner.

Noen middels store eller store naturlig utløste skred kan forekomme

Skredproblem og ferdelsråd

Vedvarende svakt lag

Kantkornt snø under skarelag

Unngå ferdsel i skredterreng (løse og utløpsområder). Det er størst sjans for å løse ut skred der snødekket er tynt, nær rygger og framstikkende steiner. **Fjernutløsning er sannsynlig.** Det krever mye kunnskap å gjenkjenne svake lag i snødekket. Drønnelyder og skytende sprekker er tydelige tegn, men fravær av slike tegn betyr ikke at det er trygt. Vær ekstra forsiktig etter snøfall eller vind og i perioder med temperaturstigning.

Skredtype:
Skredstørrelse:
Utløsningsårsak:
Utbredelse:
Sannsynlighet:

Flåskred
4 - Store
Naturlig utløst
Få bratte heng
Mulig

Våte løssnøskred

Ubunden snø

Unngå ferdsel i bratt terreng der skredproblemet finnes og i utløpsjoner. Naturlig utløste skred er forventet. Følg med når snøoverflaten blir våt og myk. Skredfaren øker i takt med temperaturstigning og nedbørintensitet. Vær ekstra forsiktig når det regner og/eller når temperaturen stiger.

Skredtype:
Skredstørrelse:
Utløsningsårsak:
Utbredelse:
Sannsynlighet:

Løssnøskred
2 - Små
Naturlig utløst
Mange bratte heng
Sannsynlig

Søk i skred

Blir noen begravet i et snøskred har du dårlig tid. Sannsynligheten for å bli funnet i live synker dramatisk hvis det går mer enn 15 minutter.

Grovsøk med søkestang (Foto : Jostein Aasen)

Sikkerhetsutstyr for snøskred

Eksempel på snøskredvarsel der «Vedvarende svake lag» er et skredproblem, og det er fare for fjernutløsning. (Utklipp fra varsom.no)

På tur i skredterreng må du alltid ha med:

1. Skredssøker (også kalt sender/mottaker)
2. Spade
3. Søkestang

Sikkerhetsutstyr som snøspade, søkestang og sender/mottaker må alltid være med på snøskutertur. (Foto: NVE)

Skredssøkeren skal alltid festes tett på kroppen under ytterjakken. Før hver tur bør du sjekke batteriene på skredssøkeren og at den virker. Legg spade og søkestang i sekken. Gjør det til en vane å øve på søk med sender/mottaker med jevne mellomrom. Det kan redde livet til kameraten din.

Les mer om sikkerhetsutstyr på:

<http://www.varsom.no/snøskredskolen/skredutstyr>

- Tenk gjennom på forhånd hva du skal gjøre om noen skulle bli tatt av snøskred.
- Tenk først egen sikkerhet. Kan også jeg bli tatt av snøskred der hvor jeg står?
- Er det trygt å begi seg ut i skredet, setter du i gang søk etter den skredtatte.
- Ring 113 for å melde fra om skredulykke. Oppgi nøyaktig posisjon, hvor mange som er tatt og hvem nødetatene kan nå på stedet.
- Er du alene på stedet så sett i gang med søk etter skredtatt før du ringer om hjelp.
- Hvis dere har løst ut et skred men ingen ble tatt, ring politiet på 02800 og si fra så slipper redningsmannskaper å dra ut til ingen nytte.

Les mer om hvordan utføre kameratredning på varsom.no:
<http://www.varsom.no/snøskredskolen/kameratredning>